

Tvoření slov

1. Pozorujte slova

udržování, hraní, stavění.

- Jak uvedená slova pojmenujete?
- Od čeho jsou vytvořena?
- Rozhodněte, zda vyjadřují: vlastnost, činnost, výsledek děje nebo stav.
- Porovnejte s těmito slovy slovo *psaní* a uveďte, které významy má.

2. a) Řekněte, z čeho vznikla slova

bezvládí, podlesí, nádraží, záhoří.

- Vyčleňte předpony, kořeny, přípony a koncovky uvedených slov.

3. Pozorujte dvojice slov:

nakladatel – nakladač

sběratel – sběrač

nositel – nosič

- Kterým způsobem jsou slova vytvořena?
- Vyhledejte přípony
- Od kterého slovního druhu a jak jsou tato slova vytvořena?
- Jaký význam mají slova v pořadí první, jaký význam mají slova v pořadí druhá?

3. Přečtěte si slova:

divák, dobrák, Moravák, ovčák, chudák, hlupák, pasák, Rakušák, žebrák

- Charakterizujte tuto skupinu slov podle jejich významu a způsobu tvoření – co je jim všem společné.
- Rozdělte uvedená slova do čtyř skupin a napište, čím se jednotlivé skupiny od sebe liší z hlediska významu (co pojmenovávají a podle čeho).
- Rozdělte slova podle toho, od čeho jsou tvořena.
- Která z těchto slov jsou slohově příznaková? Uveďte jejich spisovnou podobu slohově neutrální.

4. a) Uveďte hromadná jména utvořená ze slov

trn, strom, žák, keř, dřevo, bratr.

- Jak jsou utvořena?

5. Posuzujte tato slova z hlediska jejich vzniku:

zbarvení, zaměření, zobecnění

zašití, pobití, ulití

- Co je těmto dvěma řadám společné?
- Čím se liší?

6. Které společné vlastnosti mají slova

spisovatel, skladatel, žadatel, vychovatel, učitel, zlepšovatel

z hlediska:

- významu,
- tvoření,
- skloňování?

7. Rozdělte uvedená slova do skupin podle toho, od čeho byla utvořena:
ctihodný, čaroděj, dobrosrdečnost, dlouhovlasý, zloděj, starověký, ziskuchtivý, dlouhověkost
8. Přečtěte si tato místní jména:
Janov, Ondřejov, Rudolfov, Annín, Libušín, Terezín
- Kterým způsobem byla tato slova vytvořena?
  - Z kterého slovního druhu a typu slov byla uvedená místní jména bezprostředně utvořena?
9. V denním tisku jsme četli inzerát, v němž bylo užito slovo *obstarávárna*.
- Co asi toto slovo označuje?
  - Jak bylo utvořeno? (Od čeho a čím?)
  - Posuďte vhodnost jeho užití a uveďte synonymum.
10. Posuďte vhodnost označeného pojmenování:
*Na trhu se objevil nový výrobek – **odhryzkovač jablek**.*
Zdůvodněte svůj názor a navrhněte náhradu.